

Onderzoek naar invloed van kankerbehandelingen op zwangerschap: 'Chemo' bij zwangere deert kind amper

Ieder jaar krijgen in Nederland zo'n 200 vrouwen tijdens hun zwangerschap te horen dat ze kanker hebben. Neuropsycholoog Mathilde van Gerwen onderzocht welke invloed chemotherapie tijdens de zwangerschap op kinderen heeft. 'Het afbreken van de zwangerschap is zelden nodig.'

Rimme Mastebroek

🕒 23 september 2021, 17:46 aangepast 21:19

beeld Getty Images/iStockphoto

► UTRECHT

De emotionele en lichamelijke impact voor deze vrouwen moet groot zijn: eerst horen dat je een kindje mag verwachten, om korte tijd later gediagnosticeerd te worden met een vorm van

kanker. Wereldwijde cijfers laten zien dat deze situatie voorkomt bij 1 tot 2 op de 1000 zwangerschappen. In Nederland gaat het jaarlijks om ongeveer 200 vrouwen.

'Chemo kan veilig vanaf twaalf weken zwangerschap'

Toch is er in de medische wereld weinig bekend over de invloed van kankerbehandelingen op zwangerschappen, vertelt neuropsycholoog Mathilde van Gerwen (30). De afgelopen vier jaar volgde zij daarom 150 kinderen die vóór de geboorte in de baarmoeder zijn blootgesteld aan kanker en een kankerbehandeling. Ze keek met name naar het effect van chemotherapie. Van Gerwen deed haar onderzoek bij de in kanker gespecialiseerde ziekenhuizen Prinses Máxima Centrum en Antoni van Leeuwenhoek en promoveert vrijdag aan de Universiteit van Amsterdam.

Hoe werd er voorheen met de combinatie zwangerschap en kanker omgegaan?

'Vanwege het gebrek aan informatie, waren artsen erg terughoudend met een kankerbehandeling tijdens een zwangerschap. Twintig jaar geleden was het advies nog veelal om de zwangerschap af te breken. Ik hoop dat mijn onderzoek eraan bijdraagt dat ouders goed geïnformeerd kunnen worden, zodat zij een weloverwogen beslissing kunnen nemen. Mijn promotor, hoogleraar Gynaecologische Oncologie Frédéric Amant, richtte in 2009 een netwerk op om zo informatie te verzamelen: hoe vaak komt dit voor, wat doen de behandelaren en wat zijn de effecten? Mijn onderzoek borduurt hierop voort.

Inmiddels hebben we een speciaal spreekuur voor deze kinderen en hun ouders, in het Prinses Máxima Centrum. Artsen uit heel Nederland kunnen kinderen hiernaar doorverwijzen. Wanneer er kanker bij een zwangere vrouw wordt vastgesteld, kan zij nu terecht bij een team met allerlei specialisten: oncologen, radiotherapeuten, gynaecologen, kinderartsen en meer. Zij adviseren of er met een behandeling kan worden gestart, welke behandeling en wanneer.'

Wat zijn de resultaten?

‘Die zijn geruststellend. Het onderzoek laat zien dat deze kinderen net zo goed groeien en sociaal en cognitief ontwikkelen als kinderen geboren uit een ‘normale’ zwangerschap. Tot nu toe hebben we de resultaten van kinderen tot en met zes jaar kunnen bekijken. Het vervolg zal zich ook richten op de kinderen tot het achttiende levensjaar.

Er zijn wel kleine verschillen te zien, maar ik vind het belangrijk om te benadrukken dat deze verschillen passen binnen wat als ‘normaal’ wordt gezien. Zo is er een aantal kinderen met gehoorschade, vanwege een specifiek type chemotherapie dat ook bij volwassenen voor gehoorschade zorgt. Daarnaast zien we bij kinderen van wie de moeder aan kanker is overleden een zwakkere verbale intelligentie en moeizamere omgang met emoties. We weten dat de eerste duizend dagen enorm belangrijk zijn voor de optimale ontwikkeling van een kind. Wanneer de moeder gedurende die tijd veel in het ziekenhuis is of zelfs overlijdt, is dat vanzelfsprekend niet optimaal en kan dat invloed hebben op hoe gehecht een kind zich bijvoorbeeld voelt. Maar dat is een hypothese; het vervolgonderzoek zal zich vooral op deze emotionele en sociale gevolgen voor het kind gaan richten.’

Maakt het uit in welke fase van de zwangerschap kanker wordt geconstateerd?

‘Ja. Veilig chemotherapie toedienen kan echt pas vanaf het tweede trimester, dus wanneer de zwangerschap minstens twaalf weken is gevorderd. De eerste weken zijn van groot belang voor de ontwikkeling van de moederkoek en de organen van de foetus. Wanneer er vroeg in de zwangerschap met chemo wordt begonnen, is de kans op afwijkingen bij het kindje op dat gebied groter. In dit geval kan het advies zijn om de zwangerschap af te breken, maar bijvoorbeeld ook om te wachten met de behandeling tot het tweede trimester.’

En wat als voor de zwangere vrouw niet chemotherapie maar radiotherapie (bestraling) een betere optie is?

‘In onze onderzoeksgroep zaten maar veertien kinderen die zijn blootgesteld aan radiotherapie, te weinig om gefundeerde uitspraken over te doen. Bestraling gebeurt als het kind

beschermd kan worden tegen de straling. In de buurt van de buik is het niet wenselijk, de kans is groot dat de vrucht dan beschadigd raakt. Alleen heel vroeg in de zwangerschap is bestraling een optie. Er is wat betreft timing geen hard 'afkappunt', maar de foetus moet dus goed kunnen worden beschermd. En naarmate de foetus groeit, wordt het steeds moeilijker om die veilige afstand tussen de foetus en de bestraling te bewaren.'